

FRÅN REDAKTIONEN

Temat för detta nummer av TGV är feministiska teknik- och vetenskapsstudier. Feministers relation till naturvetenskap och teknik är och förblir ambivalent, kritisk och engagerad. För att ta hjälp av Donna Haraway så vill vi inte vara så generellt kritiska att vi lämnar ”the toys with the boys”, samtidigt som livet i och nära naturvetenskapen och teknikforskning, ”in the belly of the beast”, kan vara nog så utmanande, ibland alienerande och förförande fascinerande.

Kvinnokroppen, maskiner, fantasi och realism står i centrum för Jenny Sundéns artikel. Hon använder ett postmänniskt perspektiv, ett perspektiv där upplysnings-subjektet och kroppens gränser inte tas för givet, och där det inte behöver vara hotfullt att gränser förskjuts, upplöses och rekonstrueras. I fokus står förlossningsmaskinen Noelle, en simulator som används i utbildning av förlossningspersonal. En av frågorna som Jenny reflekterar kring är realism: hur viktigt är det att Noelle är realistisk? Vad skapar (för mycket) realism – är det könshår, blod och snygga bröst? Dofter och ljud? Och hur realistiskt är det att Noelle, i de simuleringar av svåra och komplicerade förlossningssituationer som kan uppstå, inte kan dö? Kanske är döden alltför realistisk och skapar alltför stark affekt i den obstetriska kontexten.

Innovation, som ett medel för tillväxt, styr (åter?) forskningspolitik och andra politiska satsningar. Malin Lindberg ställer i sin artikel de centrala och ständigt relevanta frågorna: vilket kön har människorna inom de branscher man satsar på? Hur är innovation symboliskt kodat? Tyvärr är svaren lite för förutsägbara, men för den delen inte mindre relevanta: åter satsas det mycket pengar på områden som är dominerade av män och som kodas manligt. Men det finns potential för förändring menar Malin, genom att uppmärksamma och prioritera det vardagliga, tekniska, organisatoriska, producerande och sociala i *alla* branscher.

Jag tror att vi ibland tror, i alla fall hoppas vi, att vissa frågor skulle vara avgjorda en gång för alla. Istället stannar de kvar och uppmanar oss att delta i Sisyfosarbetet med att i nya former repetera kritiska interventioner. Malin Ah-King gör i sin artikel både ett klassiskt och aktuellt arbete: hon går systematiskt igenom en vetenskaplig artikel där författarna menar att resultaten visar att människors genusbeteenden är evolutionärt utvecklade. Hon visar att flera feministiska vetenskapsteoretiska riktningar fortfarande är relevanta: feministisk empiricism, stark objektivitet och situerad kunskap.

Posthumanism – kan det vara något? Definitivt menar Cecilia Åsberg i tema-

numrets krönika, och hävdar att det är en central utmaning för det feministiska fältet. Det är där vi bör befinna oss för att förstå de komplexa relationer människor har med djur, bakterier, teknik, och där vi utmanas att ifrågasätta mänsklig exceptionalism i ljuset av att våra gener inte är särskilt myck-
et bara eller unikt våra trots allt.

I det feministiska arbetet att ifrågasätta för-givet-tagna uppfattningar om kön och teknik tenderar vi ofta ändå att se könskodningen av det ena (teknik) som ett resultat av det andra, mer fasta (kön). För att förskjuta och rubba detta tar Catharina Landström hjälp av Judith Butlers heterosexuella matris. Med detta introducerar hon sexualitet i analysen, samtidigt som hon analytiskt håller både teknik, kön och sexualitet som (ömsesidigt) formligt genom att betona *samkonstruktion*. I sin analys av fyra TV-serier visar Catharina att teknikens koppling till maskulinitet oftast bekräftas, och att det är oerhört svårt att länka femininitet till teknik. Men det finns också tillfällen där samkonstruktionen diversifierar maskuliniteter, och där traditionell homofob manlighet med kraft av tekniken förpassas till något som borde vara passé.

Temanumrets utblick handlar om aktörskap och IT. Trots att IT är vardaglig teknik för de flesta av oss påpekar Marja Vehviläinen att länken mellan IT och maskulinitet och kompetens är fortsatt stark och naturaliserad och uppmanar till fortsatt feministisk forskning om och kring olika former för aktörskap kopplat till IT.

Jämställdhet introduceras genom policybeslut i allt fler områden. Dag Balkmar tar sig an nollvisionen för döda i trafiken och

ifrågasätter ur ett genusperspektiv hur problemformuleringar både skapar specifika subjekt och formar de möjliga lösningar man kan finna. Även om könsuppdelad statistisk visar att männen är orsak till 90% av dödsolyckorna visar Dag att sättet att förstå problemet undviker att sätta männen i fokus, som män som betar sig farligt. Ansvar förskjuts istället till systemet och diskursivt uppmärksammas mäns problematiska trafikbeteende endast indirekt, i den skakande nyheten att allt fler kvinnor kör (lika farligt) som män.

Den sista artikeln i detta nummer handlar inte om teknik och vetenskap utan om ord. Feministisk kritik av ordboksartiklar kring kvinnors sexualitet har ofta hävdad att ordböcker producerar och reproducerar patriarkala normer. Karin Milles granskar föreställningar om kön och sexualitet i modernerna ordböcker. Beskrivningarna och benämningarna ser hon som språkhandlingar och finner att de faktiskt kan destabilisera könsnormer.

I recensionerna diskuteras bland annat svensk och tysk prostitutionspolitik, unga mäns syn på kön och sexualitet i det nya Sverige, om blatte betyder kompis och om begär mellan kvinnor i 1800-talets litteratur. Du kan också läsa om maktfyllda möten i förlossningsvården och om villkoren för modeller i den svenska modeindustrin.

Kerstin Sandell, gästredaktör och docent
vid Centrum för genusvetenskap,
Lunds universitet